

Kongresszusi médiaműszak

— Előzmény: Magyar Hírlap, 2002.01.26. Eörsi István: A terror és az ő háza
Új Generáció – álarc nélkül

csak úgy Láttam a gyűlöletet. Paranoiás volt. Égtek a szemei, rángatózott a szája, élénken gesztikulált. Ott ült az ATV stúdiójában, a magafaját futtató Juszt Lászlóval szemközt, fekete ancugban. Harmadszor tett rám mély benyomást. Először 1988-ban találkoztam vele a Műgyetemen, egy vitafórum-sorozaton. Akkor már nagyon friss szelek fújtak, de Kende Péter, a KISZ Központi Bizottság potentátjaként a szocializmus megreformálásáról beszélt, szuggesztívnek szánt stílusban.

U SZÉKELY KECSKÉS JÁNOS

csak úgy De elidegenedhetett a szocialista eszméktől – hiábavaló volt tehát Aczél György atyai támogatása –, mert második összeakadásunkkor, 1997-ben már azért telefonált be az ATV-s műsoromba (Árnyékormány), hogy bolsevik típusú elfogultsággal vádoljon, mert az árnyékminiszterekkel szemben nem képviseltem, nem „védtem meg” a kormányt. Sőt! Valami olyat mondott (nagyon elpakoltam már az akkori kazettákat), hogy hiába volt a rendszerváltás, ha az újságírók továbbra a korábbi beidegződéseik alapján dolgoznak.

Nekem ugyan nem lehetett akkori beidegződésem, mert akkoriban nem írtam (kivéve az ÉS-ben még 1978-ban az első kicenzúrázásomig) és csak a Világban kezdtem 1989-ben rendszeresen publikálni – elméletileg igaza is lehetett. De akkor miért nem tiltakozik Juszt műsorvezetése ellen?

Sokat nem tudtam Kendéről, csupán egy „művébe” olvastam bele, a zsidóropiratába. Néhány oldalig jutottam el benne, s alighanem sohasem fogom elolvasni. Aztán tudtam, hogy a Pesti Műsor főszerkesztője lett, és azt hallottam róla, ez a műsorúság állítólag pofátlan módon pénzt kért volna a színházaktól a műsoraik közlésért.

Üzleti érzéke mindenesetre lehet, vagy jó társaságba keveredhetett, mert most maga mondta, hogy három vállalkozása is van. Persze, KISZ KB-alkalmazottaknál ez a minimum... Hanem azt nem tudtam, hogy az ml legnézettebb műsora, a Slágertévé részben az ő produkciója. Tényleg a legnépszerűbb – legalább is az AGB által kiválasztott közönség körében –, de nemigen tudok róla mit mondani, mert legfeljebb ha szörfözés közben kattintottam rá néhány másodpercre. Megítéléséről csak a balliberális lapokból (nehogy elfogultsággal vádoljanak, hogy a Magyar Nemzet kritikáit idézem) másolnék ide néhány cikk részletet.

„Egy-egy hétvégi szórakoztató produkció valósággal kisöpri a lelket, a szellemet. Olyan, mint egy kiadós nagytakarítás – nyomában

nem marad semmi. Ez a tökéletes agymosás, a teljes megtisztulás. Túltesz minden drámai katarzison. Fölér egy hipnózissal vagy egy hosszú, mély kómával. Utána kezdődhet a feltöltődés.

Itt van például a Slágertévé. Vasárnap este óta csak a négy tengerésznek öltözött ifjú színésznőt látom magam előtt, amint Beatlesnek képzelik magukat. Meg Korda György kétségbeesett tekintetét látom: most már tudom, neki is fáj, amit párjával évtizedek óta művel. És persze látom Haumann Pétert és Kovács Kati, akik kényszeres deñivel vezetik a műsort, gügyögik az együgyű összekötő szövegeket. De a legszörnyűbb, hogy nem tudom feledni a humoros betéteket sem.

Olcso revü a Slágertévé. Visszaél azzal, hogy bizonyos szavakhoz, dallamokhoz emlékek, s velük reflexek fűződnek. A sláger attól sláger, hogy belénk ivódott, hogy beépült feltételes reflexeink rendszerébe. Hogy holtbiztosan váltja ki mindig ugyanazt a reakciót. Földézi a rég hozzá fűződő érzéseket és kiváltja az automatikus tapsot. S erre szinte bármilyen szánalmas utánzat alkalmas.

Ennek a műsortípusnak egyetlen szabálya, hogy eredetiséget nem tűr. Az zavarna, az kizökkentene, az esetleg fölrázna. Kockáztatná az agytakarító jótékony hatást.” (Zappe László: Agytakarítás, Népszabadság 2000. 03. 21.)

csak úgy „A Slágertévé megható és megdöbbentő módon ragaszkodik a hetvenes évek közkeletű médiastratégiájához, miszerint semmi nem úgy van, ahogy hallják és látják, de önöknek, kedves hallgatóink és nézőink, azt kell elhinniük, amit mi mondunk és mutatunk. Mint a daliás becsapós időkben, a Slágertévé is úgy tesz, mintha apró gyermekekkel lenne dolga. Legutóbbi adásukban a mondacsínált okból színre lépő rendező úgy interjúvolta meg az egyik vendéget, mintha az valóban egyenesen a repülőtérrel érkezett volna a stáb karjaiba, mi pedig feszenghetünk a kínos és valótlan szituációban csak úgy, mint a meglehetősen méltatlan helyzetben lévő Kovács Kati és Haumann Péter funkciótlan és esetlen felkonferálásain. Ezekből a legutóbbi adásban ráadásul olyan szembeü-

nően kevés volt, és azok is olyan gyanúsán reagálnak tünnek, hogy határozottan az volt a ember gyanúja, hogy a luxus műsorvezetőknél a felvétel idején más dolguk akadt. A felkonferálások amúgy is a Slágertévé gyenge pontja. Vagy gügyögnek, vagy fájdalmasan humorizálnak, de soha nem úgy szólnak, mintha felnőtteknek, érett, szórakozni vágyó lényeknek szánták volna őket. A Slágertévé valóban csak gyermeki ártatlanságú nézőkre számíthat.

Azokra, akik elhiszik, hogy a play backre a esetek többségében rosszul ráéneklő kedvenceik a lelkiüket kiteszik értük. A valóságérzékenység és az elmúlnak hitt, negédes televíziós beszédmód felhőten alkalmazása teszi a Slágertévé Magyar Televízió egyedüli műsorává. Vissza a hetvenes évekbe, a nyúlós esztrádba, a valótlanságok birodalmába.” (Krausz Barnabás: Múlt idők, Népszabadság 2000.10. 21.)

csak úgy Ide illik két interjúrejtés is a Magyar Hírlapból. Az egyik Szenes Andreával készült: „–Indult két, szélesebb nézőrétegnek szóló szórakoztató műsorunk, a Bruhaha és a Slágertévé.

– Az utóbbi két műsor nem inkább kereskedelmi csatornára való?

– Valóban, ez a két műsor méltán vetekedhet a kereskedelmi adók programjával.

– Mit keresnek akkor a közszolgálati tévében?

– Szórakoztatni is kell egy közszolgálati tévében.

– Nem lehetne ezt ízlésebben?” (2000. 04. 29.)

A másik Szabó László Zsolttal: „– Szerettünk volna például egy olyan típusú műsort, mint a Slágertévé. És úgy döntöttünk, hogy ezt külső gyártóval készítetjük el, mert az MTV számára így egyszerűbb. Nem képes az intézmény rendszeresen belső erővel ilyen műsort létrehozni.

– Miért nem?

– Lehet, hogy ez belső gyártásban nem lenne olcsóbb. Másrészt nincs meg hozzá a kellő szakutadás, amely erre alkalmas lenne.

– Komolyan mondja, hogy abban a televízióban, amelyben évi 80 tévéjáték készült, nem tudnak elkészíteni egy olyan showműsort, amelyben bejön az énekes, kimegy az énekes majd bejön a következő énekes, és kimegy? Ha erre nincs megfelelő rendező, operatőr, tervező akkor azért nincs, mert ön kitette őket.

– Nem így van. Bár lehet, hogy azoknak a embereknek, akik ezt meg tudták volna csinálni, és akik már nincsenek a televízióban, több kerülne a státusban tartásuk, mintha ezt a műsort kívülről rendeljük meg. Egy állományi dolgozó a televízióban sokba kerül. És ha nem tudjuk őket száz százalékig „kihaszni”, mer nem készül 80 tévéjáték, akkor lehet, hogy nem érdemes őket a házon belül tartani. A piacról

ll az ilyen jellegű szaktudást megvenni.”
000. 12. 02.)

Ezek szerint a szaktudást Kende Péter és társai jelentik. Nem tartozna ez szorosán témánkhoz, a piszkos kampányhoz, amelynek Kende fejezetét nyitotta meg könyvével, A Viktor-l, de mégis így kerek a világ, így érthetjük meg, miért így működnek a hazai médiumok. Rékes módon, Juszt rántja le erről a módszerrel a leplet a szombati Magyar Hírlapban: „*Dikt nem voltam hajlandó a Krimináltest kivinni ülső gyártásba, mert '91-ben, amikor a tévé étszabdálása már megkezdődött, láttam, hogy ami folyik, totálisan erkölcsstelen. Amikor egy hasonló igényű és költségvetésű műsorom a televízióban elkészült 800 ezer forintért, a külsőtől rendelték, 5-6 millióért vették meg. Azt mondtam, ilyenbe nem megyek bele, megoltam győződve arról, hogy ebből egyszer intézőügy lesz. Nem lett.*”

ügy Csak egy fontos dolgot nem tett hozzá: Hankiss Elemér elnöksége idején alakították ezt a szisztémát. A szisztémának csak egy értelme lehetett: ha a külsők valamit visszajuttattak a megrendelőnek. És azóta nagy a jogfolytonosság. Bizony, kéz kezet mos arrafelé is.

Nem egészen értettem sokáig, mi az, amit a liberális sajtóban gyűlöletbeszédnek hívnak. Endét látva, hallva, megvilágosodtam. És az ember töpreng. A taktikák és praktikák, amit Polgár György mártírságával, a Klubrádió dításával, és például a Heti hetes megszüntési reklámhadjárataival érhetünk tetten, egyértelműen egyeztetettek és a kampányra időzítettek voltak. Vajon Kende is idetartozik? Nem tégyelli őt Medgyessy, a polgár?

Persze, a személyeskedést mások sem szégyellik. Az SZDSZ sem, amely Orbán-hasonlásokkal akar filmet forgatni, vagy az Ifjú Generáció, akik vagy öten Orbán-maszkot öltöztettek magukat a negyvenfős „tömeg” előtt. Ár a kormányzóvívó válaszolt az újabb vádakra is, hogy a kormányfő elbújt előlük, a Magyar Hírlap mégis azt írja: „Orbán Viktor a hátán ajtón ment a Vasárnapi Újsághoz.” Már mennyiben a Bródy Sándor utcai főkapu (ahol a 56-os emléktábla is található) hátsó kapunak számít. Magam is mindig ott mentem be, amikor a stúdiókban volt dolgom. Gondolom máskor is arra járnak.

Az Ifjú Generáció mindenesetre azt hiszi, hogy humoros, pedig csak egyre ordenárébb. Vajon mit szólna vezetőjük, Gusztos Péter, ha ő, vagy Kende stílusában elkezdene személyeskedni, és szüleirol olyanokat írnek, mint K. Mondhatnám persze ifjú generációsan, hogy nincs gusztosom hozzá... Pedig édesapja Jusztos István maga is SZDSZ-vezető (Salgó-rjánban) két szobával odébb lakott tőlem a regedi kollégiumban, és jó barátságban vol-

tam vele. Azért egy kedves honvédségi sztoriját mégiscsak: Pista mindig merészen kekeckedő gyerek volt, és amikor a százados a konyháról visszaküldte a kék köpenyért a körletbe, szólt neki, hogy futás. Az amúgy Zatopek-kinézetű Pista erre felemelte kezét, és állt. A tiszt pedig tajtékzott: – nem mondtam, hogy futás! Aztán kiderült az ok. Pista ragaszkodott a szolgálati szabályzathoz. Abban pedig az állt, hogy a „futás” vezényszóra „feljön a kar” és az „indulj” vezényszóra kell megkezdeni a futást. Ezt pedig a tiszt nem mondta...

Persze, a másik ellenzéki párt sem sokban különbözik tőlük. Ha már emlegették itt a Sláger-tévé kritikusa a szocialista sajtópolitikát, nem lehet nem észrevenni az MSZP-nél és sajtójánál a régi reflexek továbbélését. Ahogy a most előhúzták az etnikai kártyát, kísérletesen hasonlított a hajdani, lengyelek elleni szövegekre. Úgy jönnének ide gazdagodni és előlünk a munkát elvenni a románok, mint ahogyan a munkát kerülő, csak a magyarokkal való üzletelésből megélni akaró lengyelek tették az akkori magyar televízió és a Népszabadság szerint.

csak ügy Hanem az egyházellenesség még a késő Kádár-korszakhoz képest is új dolog. „*Miért foglalkozzam azokkal, akik az Istent is lenyűlják. Örök igazság, ha egyszer egy kormány hatalmi túltengésben szenved, nincs esély a józan politizálásra*” – adta meg a kongresszusi vita alaphangját Horn Gyula. Nehéz ezt az alpáriságot – Istent lenyűlták! –, utánozni. Felülmúlni azonban lehet. A Szocialista Egyetemisták és Főiskolások Szövetségének Ügyvivői Testülete ugyanis támogatja Horn Gyula kezdeményezését, amellyel a Katolikus Püspöki Kart kereste meg. Az OS-ben közreadott állásfoglalásuk szerint: „*indokolt-nak tűnik az is, hogy a magyarországi katolikus egyház deklarálja politikai semlegességét, a szószékből politizáló papokat pedig vonják a jövőben felelősségre. (...) Mindannyiunkat megdöbbentő módon arról beszélnek, hogy baloldalinak lenni sok plébános szemében üldözendő dolog. Több tagunk azért nem meri nyíltan felvállalni baloldaliságát, mert attól tart, hogy emiatt szüleit, nagyszüleit plébánosuk iránymutatása alapján kizárnák a hívők közösségéből. (...) megkérjük a Katolikus Püspöki Kart, hogy tegyen azért, hogy a plébánosok ne politizáljanak. Amennyiben a testület ezt nem teszi meg, és cinkos hallgatásával továbbra is legitimálja a szószékről való politikai ígérgetést, cselekedni fogunk. Létrehozunk egy Ellenőrző Csoportot, amely azon katolikus vallású tagjainkból fog állni, akik baloldaliként kívánják gyakorolni hitüket és tenni kívánnak azért, hogy a vallás a jövőben valóban a leghelyesebb közügy le-*

gyen.” A kis műremeket a Gusztos Péterhez méltán hasonlítható Kuhnár Szilárd ügyvivő jegyzi. Istenem, ilyen ez a balos ifjú generáció, mondhatnók rezignáltak. A helyzet azért mégsem ilyen egyszerű. Ilyen hangú egyházellenes támadás utójára az ötvenes évek elején, a Szabad Népben volt olvasható...

csak ügy Amúgy a hajdani kongresszusi felajánlásokból, műszakokból mára csak a média-műszak maradt. A balliberális sajtómunkások pedig teljesítettek is alaposan. Nincs kedvem foglalkozni velük. Inkább örülök az ml Pano-rámájában látott csángó műsomak. Most érthetjük csak, hogy mekkora falakat kell áttör-nünk. Járay Judit ugyanis megszólaltatta a csángómagyarokat románok tartó pápai nunciust. Egy franciát...

Vagy örvendezünk a kórógyi templom elkészültének, annak, amit a kormányfő mondott: „*Hirdesse ez a templom, hogy magyar ember a magyarról nem feledkezik meg.*”

Akadnak viszont, akik szeretnék, ha megfeledkeznénk arról, hogy a nyilaskereszt és a vörös csillag sok szempontból hasonló dolgot szimbolizál. Bár esztétikailag nekem sem tetszik a Terror háza harsány „oromdsíze”, politikailag mindenképpen helyeslem. Különösen amióta fővárosi közgyűlés kulturális bizottságának szabad demokrata elnöke, Körmendy Ferenc is a sorompóba lépett. A Magyar Hírlapból tudhattuk meg, hogy az egykori Sztálin-szobor és dísztribün című kompozíció talapzati domborműveinek gipszmintáit az alkotó jogutódja és a tulajdonos főváros engedélye nélkül építették be a múzeum épületébe.

E lapban adta elő ellenvéleményét Eörsi István is, aki szerint ne nézzen az a nyilaskeresztre, aki nem akar. De félek, tiltakozásának más, csillagos oka is van. Különösen disszonáns, hogy ő is egyházellenességgel kötötte össze támadását: „*Apropó, inkvizíciós múzeum: nem volna kedve a miniszterelnök kedvenc történelmi asszonyának illet is felállítani mondjuk az esztergomi bazilika tőszomszédságában? Ki lehetne vetíteni rá egy olyan képet, amelyet a mantuai múzeumban láttam: egy férfi lóg fejével lefelé, szétfeszített lábait póznákhoz láncolták, két egyházi hivatalnok pedig éppen fűrészelni kétfelé: a fűrészfogai eltűntek már az áldozat alfelének vájatóban.*”

Schmidt Máriara ismét nagy pergőtűz zúdul. Mindez a jogállamiság védelmének jel-szavával. Bizony, mi már csak ilyenek vagyunk. Ahányszor nem a balliberális érdekek szerint történik valami, mindig megsértjük a jogállamiságot. A polgár pedig eltöpreng. Vajon 1956-ban a jogállamiság eszméjének megfelelő módon a forradalmárok kérték-e az alkotó, Mikus Sándor engedélyét a Sztálin-szobor lerombolásához? ■